

Przemoc psychiczna wobec dzieci w sytuacjach okołorozwodowych

Bydgoszcz

08.10.2015r.

Przemoc psychiczna

Przemoc psychiczna to przewlekła, нефizyczna interakcja między dzieckiem i opiekunem, obejmująca zarówno działanie, jak i zaniechanie

Kategorie szkodliwych interakcji:

- niedostępność, emocjonalna, zaniedbanie
- relacja oparta na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu
- niekonsekwencja, oddziaływanie nieodpowiednie rozwojowo
- nieuznawanie autonomii, indywidualności, granic psychicznych dziecka
- nieodpowiednia socjalizacja, demoralizacja

Glaser D. (2011)

Przemoc psychiczna ze strony dorosłych

Skala zjawiska:

- 22% kiedykolwiek doświadczyło przemocy psychicznej ze strony dorosłych
- 14% w ostatnim roku

Ofiary:

- 54% dziewczynki
- 46% chłopcy

Sprawcy:

55% rodzice

28% nie chcę powiedzieć

17% inne osoby

Badania ogólnopolskie FDN, 2012 r., dzieci 11-17 lat

Sytuacja okołorozwodowa jako faza konfliktu

- Rodzina stanowi dynamiczny system interakcji
- W systemie, jakim jest rodzina, wyróżnić można podsystemy
- Struktura interakcji uwarunkowana jest przez wiele czynników, w szczególności postawy rodzicielskie i małżeńskie rodziców
- W sytuacji konfliktu zmianie ulegają postawy małżeńskie i rodzicielskie

Podłoże błędnych działań i decyzji wychowawczych w sytuacji okołorozwodowej:

- przeżywane negatywne emocje (poczucie odrzucenia, obniżona samoocena, lęk, wstyd, poczucie winy, poczucie krzywdy, nieufność, niepewność, brak poczucia kontroli nad sytuacją, ocena przed ocenami społecznymi, stygmatyzacją...)
- nastawienia obronne, odwetowe
- sztywność myślenia, działania
- zniekształcona ocena sytuacji w warunkach kryzysu
- zniekształcone rozumienie sytuacji, potrzeb i przeżyć dziecka
- przypisywanie własnych przeżyć i uczuć dziecku
- indukowanie dziecku własnych opinii i emocji
- pozorna koncentracja na dziecku
- rywalizacja o dziecko i jego uczucia
- angażowanie dziecka w konflikt, oczekiwanie identyfikacji z jednym rodzicem

Przyczyny angażowania się przez dziecko w konflikt

- przeżywane poczucie zagubienia, niepewności, lęku i zagrożenia w sytuacji rozpadu rodziny
- poczucie winy dziecka, przypisującego sobie odpowiedzialność za konflikt między rodzicami
- obniżona samoocena, poczucie stygmatyzacji
- lęk dziecka przed utratą rodzica, z którym pozostało (lęk separacyjny)
- podatność na wpływ rodzica pierwszoplanowego
- potrzeba zachowania lojalności wobec codziennego opiekuna
- przeżywanie konfliktu emocjonalnego
- obronne unikanie sytuacji konieczności wyborów między rodzicami, ich oczekiwaniami, wymaganiami

Uwarunkowania obszarów konfliktu

- Przesłanki pozytywne orzeczenia rozwodu (trwale zerwane więzi duchowe, fizyczne i gospodarcze)
- Przesłanki negatywne orzeczenia rozwodu (zagrożenie dobra dziecka, rozwodu żąda strona winna rozkładu małżeństwa, a brak zgody strony przeciwnej nie jest w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, naruszenie zasad współżycia z innych powodów, niż kolizja z dobrem wspólnych dzieci)

art. 56 par 1,2,3 k.r.o.

Elementy wyroku rozwodowego jako obszary konfliktu

- możliwość orzeczenia rozwodu
- wina za rozkład pożycia
- władza rodzicielska
- alimentacja
- orzeczenie o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania

Niezawinione przyczyny rozkładu małżeństwa

- choroba somatyczna
- choroba psychiczna
- niedobór seksualny
- różnica charakterów

Zawinione przyczyny rozkładu pożycia

- nieetyczne postępowanie
- alkoholizm, inne uzależnienia
- nieróbstwo
- groźby, agresja, przemoc
- odmowa pożycia płciowego
- odmowa wzajemnej pomocy
- opuszczenie współmałżonka
- zaniedbanie rodziny
- zły stosunek do rodziny współmałżonka

Obszary diagnozy psychologiczno-pedagogicznej

- diagnoza wszystkich członków rodziny
- diagnoza wzajemnych relacji między poszczególnymi osobami (podsystemy)
- rozpoznanie uwarunkowań zdiagnozowanych relacji
- określenie obszarów problemowych
- wskazanie rozwiązań zdiagnozowanych problemów z punktu widzenia dobra dziecka
- przewidywanie skutków planowanych działań lub ich zaniechania dla dalszego systemu i poszczególnych osób, w szczególności dzieci

Problemy związane z wysłuchaniem małoletnich w postępowaniu rozwodowym

- przedmiotowe traktowanie dziecka
- obciążanie dziecka odpowiedzialnością za rozstrzygnięcia sądu
- wnikanie dziecka w konflikt rodziców
- wysłuchanie może być formą krzywdzenia psychicznego przez wymiar sprawiedliwości

Konsekwencje krzywdzenia

- sprawcy krzywdzenia i jego roli w życiu dziecka
- form krzywdzenia
- czasu trwania krzywdzenia
- wieku i cech indywidualnych dziecka
- wsparcia dziecka w otoczeniu, postaw innych osób

Przypadki

Bartosz 11 lat Ala 5 lat

Lena 8 lat

Wiktoria 17 lat, Ewelina 15 lat

Definicje prawne

Jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działania naruszające prawa lub dobra osobiste dziecka, powodujące szkody na zdrowiu psychicznym dziecka, powodujące cierpienie i krzywdy moralne

Jako forma przemocy w rodzinie – art. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (2005 r.)

Jako zagrożenie dobra dziecka – art. 109 par. 1 k.r.o.

Jako naruszenie dóbr osobistych art. 23 k.c.

budowaniu pozytywnej relacji z dzieckiem

- Należy postarać się przestrzegać następujących zasad:

świadkiem

